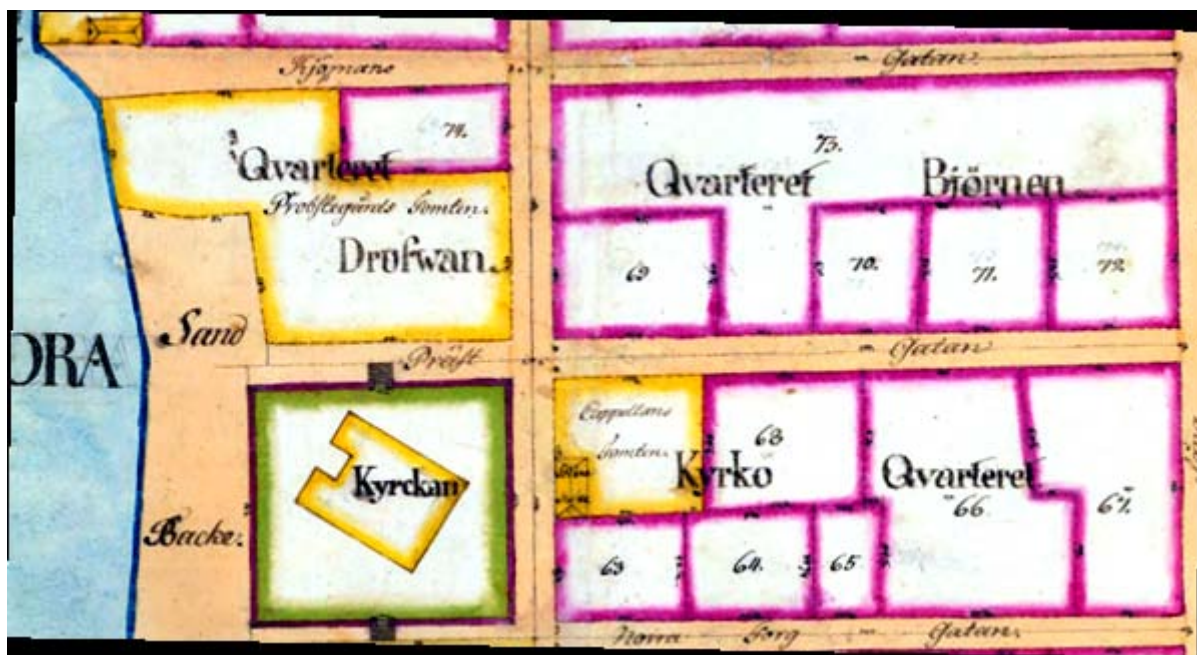

Rådman Ramsten på Prästgatan.

Kvarteret Björnen, Lindesberg

På tomt nr.73, i Kvarteret Björnen, vilket är nästan hela kvarteret, bodde familjen Ramsten.

Kvarteret Björnen, tomt 73 ***Rådman Ramsten på Prästgatan***

-Gunilla Didriksson-

Den 6 oktober 1778, gifte sig Johan Erik Ramsten med jungfrun Anna Lovisa Fogelström från staden Lindsberg. Som brudens giftoman infann sig hennes far, Tomas Fogelström, stadens tullinspektör. Detta par fick i rask takt inte mindre än tretton barn.

Först kom dottern, Elisabet Lovisa 1779, Anders 1781, Anna Helena 1783 men som dog i kopporna samma år endast fem månader gammal. sedan Jan Fredrik 1784, Anna Helena 1786, Hedvig Charlotta 1793 och Erik Thomas 1794. Som i så många andra familjer drabbades även denna familj av att något eller några barn dog. För denna familj var det 1796 en dödfödd son och tre år senare ett par dödfödda tvillingpojkar. Men det blev också stor sorg när dottern Elisabet Lovisa insjuknade i häftig feber och dog på sommaren 1804, 25 år gammal.

Ramstens familj kom ursprungligen från Korslängen och Lövfallet i Klottenområdet, Ramsbergs församling. De hade i familjen en lång tradition av bergshantering. Johan Eriks farfar Anders Ersson hade varit masmästare vid Klothyttan. Det var troligen där som Johan Eriks far, Anders Andersson Ramsten, i unga år lärt sig om järnets kvalitet och med tur och skicklighet börjat bygga upp sin affärsrörelse i Lindsberg. Exakt när han flyttat från Lövfallet till Lindsberg vet man inte, men det troliga är väl i början av 1740-talet. Det finns också en notering i Husförhörboken Ramsberg församling, att han flyttat till Linde.

Anders Ramsten gifte 1747 sig med borgardottern Elisabet Bergstrand från Lindsberg.

1810 bodde familjen Johan Erik Ramsten i kvarteret Björnen på tomt nummer 73. Familjens hus låg på Prästgatan, som idag har nummer sju där trädgård, kålgårdar och bodar fanns bakom huset. Tomten sträckte sig norrut, hela kvarteret mot Köpmangatan.

I samma kvarter, längst upp mot prästgården i kvarteret Druvan och korsningen Kungsgatan-Prästgatan, bodde skräddare Ekenberg. Sedan kom familjen Ramstens hus och handelsbod. I nästa hus ner mot Östra Långgatan bodde på tomt nummer 71, målaren och handelsmannen Nils Gustaf Behm och hans hustru Catharina Nilsdotter. Längst ner på gatan på tomt nummer 72, en smal och liten tomt, bodde båtsmannen Nilssons hustru och barn.

Bild över Lindesberg från 1860-talet. Gatan i mitten av bilden är Prästgatan där familjen Ramsten bodde. Foto Lindesbergs Kulturhistoriska arkiv.

Mitt emot på andra sidan Prästgatan, i Kyrkokvarteret, bodde längst ner på gatan snickarfamiljen Damström, sedan komminister Johan Erik Boman och längst upp mot Kungsgatan, där idag Tingshuset ligger, bodde borgaren Nils Östgren och hans hustru Anna Christina Johansdotter. Vid torget, inte långt därifrån bodde Johan Eriks bror handelsmannen Anders Ramsten och hans familj.

Ramstens ägde ett stort hus, som enligt mantalslängden år 1800, skattade för fyra stora fönster och femton små fönster, vad det nu kan innebära, men man kan konstatera att de flesta hus i staden skattade för fyra små fönster. Fönsterskatten infördes i Sverige genom 1743 års bevillingsförordning och fanns fram till 1809-1810 års förordning. Det var olika tariffer för fönsterskatt för olika sorters städer och på landsbygden. I mindre städer som Lindesberg fick man betala åtta öre i skatt per fönster.

Ramsten hade många barn och även ett stort hushåll. Oftast fanns det tre pigor och två-tre drängar varje år. I hushållet verkar både pigor och drängar ha det bra, för de flesta stannade kvar i två till tre år. Här fick de också den kontakt man behövde för att komma vidare i stora världen och det fanns under årens lopp en hel del både pigor och drängar som flyttade till Stockholm men även andra städer. Han hade också ett bodbiträde till sin handelsrörelse och där fanns också bokhållaren Per Persson Ahlström som under många år arbetade med räkenskaperna. Ahlström var född i Aspa, och hade utbildat sig i bokföring i Västerås.

Ramsten tyckte om livets goda.

Precis som nu, fick man i de flesta fall, betala skatt på sitt överflöd. Skatten på detta fanns på olika saker i olika perioder.

Genom att studera Lindesbergs stads Mantalslängder kan man också få veta en hel del om familjen. Man kan konstatera att familjen skattade för två hundar, en jakthund och en knähund, vilket berättar att Ramsten tyckte om att jaga och att hustrun hade en sällskapshund.

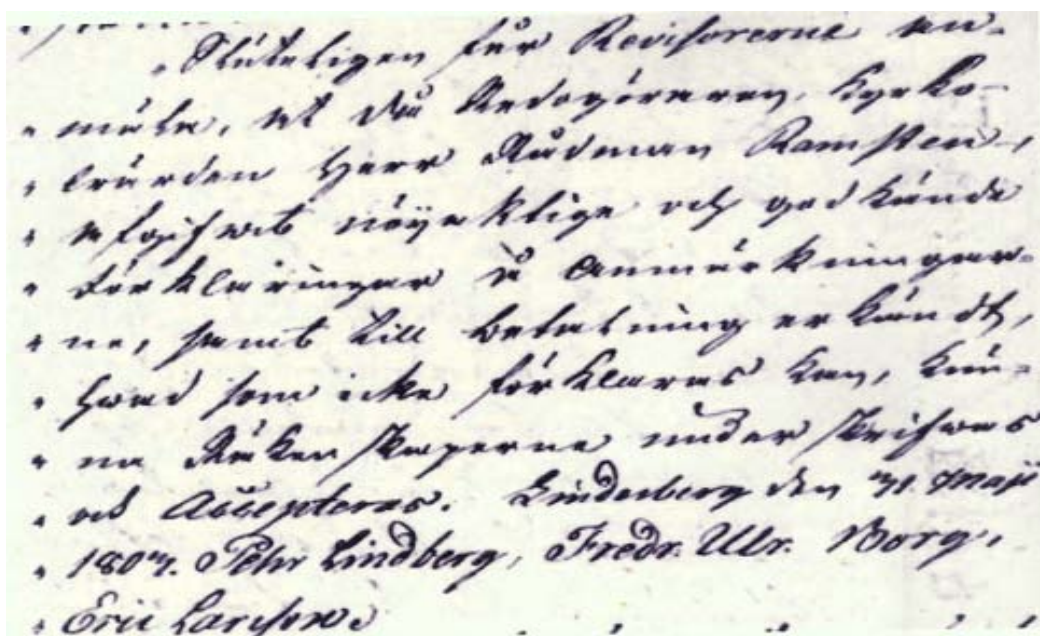
Förutom sin tomt på Prästgatan, hade familjen flera tomter på Lindesbergs stadsägor. På den östra sidan om ån hade man sina stadsägor. Det var nummer 23 som låg vid Norslund, nummer 27 som låg

efter gamla landsvägen mot Gusselby. Vid Norslund hade man också en stor hage på nummer 37 och 48 på Prästgårdsgärdet, 75 en liten tomt i kanten av Kyrkberget. Tomt 97 på östra sidan av Österlånggatan mitt emot kvarteret Gripen. Vidare ägde han en vret på tomt nummer 185, som låg vid södra delen av Stora Lindesjön och 207 som låg på Kyrkberget .

På den västra sidan om ån tomt 210 vilket är Dalfallet, 226 och 227 på Brodalen, samt tomterna 238-241 även de på Brodalen, alldeles intill ån. Dessutom hade man ett torpställe, Ramstens torp, där det fanns en torpare som skötte driften.

I och med att man hade så många jordlotter, kom en hel del förmåner, bland annat rätten att bränna brännvin. Rättigheten till bränning åtföljde de jordlotter, som tillhörde varje stadsområde. Man fick inte bränna så mycket man ville, utan det berodde på hemmanets eller jordlottens taxeringsvärde, som i sin tur bestämde den största rymd av brännvinspanna, som fick begagnas.

För hemman eller stadsjord, vars taxeringsvärde uppgick till 500 Riksdaler banko, fick man använda en pannrymd av högst tjugo kannor. Den högsta tillåtna var nittio kannors rymd. Pannrymdsavgiften beräknades efter en särskild tariff, så att man mellan sex till sexton kannor, två skilling banko årligen och så vidare. Ramsten hade tillåtelse att bränna 45 kannor per år, vilket motsvarar cirka 117 liter brännvin. (En kann = 2,617 liter)

Slutligen får Revisorerne anmärka at då redogöraren, kyrkovärden Herr Rådman Ramsten afgifwit nöijaktiga och godkända förklaringer å' anmärkningarna, samt till betalning awhwad som icke förklarades kan, kunde Räkenskaperna underskrivas och Assepteras.
Lindesberg den 31 maj 1803.
Pehr Lindberg, Fredr. Ulr. Borg,
Erik Larsson

Slutligen får Revisorerne anmärka at då redogöraren, kyrkovärden Herr Rådman Ramsten afgifwit nöijaktiga och godkända förklaringer å' anmärkningarna, samt till betalning awhwad som icke förklarades kan, kunde Räkenskaperna underskrivas och Assepteras.
Lindesberg den 31 maj 1803.
Pehr Lindberg, Fredr. Ulr. Borg,
Erik Larsson

Erik Ramsten räknades till en av stadens betydelsefulla personer och deltog aktivt i stadens officiella sammanhang. Han var förutom borgare, rådman vi tinget och en av ledamöterna i kyrkorådet. Han var dessutom kyrkvärd, vilket på den tiden var ett hedersuppdrag, något man valdes till av sockenstämman. Han hade också hand om stadsförsamlingens fattigkassa. Denna kassa skötte han tyvärr inte så som man skulle rekommendera.

Vid upprepade tillfällen hade vice pastorn i Lindesberg, Johan Erik Boman, klagat på Ramstens räkenskaper i Kyrko- och Fattigkassa, men utan resultat. 1803 begärdes till sist revision av kyrkans revisorer Per Lindberg, Fredrik Ulric Borg från staden samt Erik Larsson i Jönshyttan på räkenskaperna för

åren 1801 och 1802, där de enligt Sockenstämmoprotokollet 1803 klagade på ”*bristande uplysningar och verificationer, samt nu mindre redig Räkenskapsmethod*”.

Det blev en hel del turer fram och tillbaka, men efter att revisorerna fått sin förklaring och Ramsten betalt in vad han ej kunde redogöra för, undertecknades slutligen räkenskaperna den 31 maj 1803.

Trots att revisorerna till sist godkände räkenskaperna uppstod ett stort bråk mellan Ramsten och vice pastor Boman. Båda anklagade varandra för allt möjligt och Ramsten skrek okvädningsord åt Boman och tvärt om. I Sockenstämmoprotokollet har en Erik Holmberg gjort anteckningar vid sidan av protokollet om händelsen. Dels att Ramsten gjort anteckningar om vad Boman sagt och dels var vice pastor Boman sagt och gjort. Vad Broman sa, förtäljer inte dokumenten, men noteringarna talar om att Boman kallade rådmän Ramsten för tjuv, blodhund och blodsugare. (*Lindesberg KI:4; 1757-1862; sid.nr.sakn.*) Trots detta fortsatte han som både rådmän och kyrkvärd.

Året 1810 börjar inte bra.

I maj dör Ramstens hustru Anna Lovisa Fogelström, 54 år gammal av vattusot, en på den tiden ganska vanlig sjukdom. Ramsten tyckte inte om att vara ensam, så året efter. gifter han om sig med Johanna Margareta Lindberg, även hon änka.

Även barnen gifte sig i snabb takt. Först ut är sonen Jan Fredrik Ramsten som gifte sig med Apolonia Carolina Hammar från Björskog. Även sonen och bruksidkaren Anders Ramsten, då verksam i Fanthyttan, ingick 1811 äktenskap med Sara Ulrika Cronberg från staden.

Året efter vid ett dubbelbröllop den 4 oktober 1812, förrättade kyrkoherde Sjöberg vigseln mellan dottern Anna Helena Ramström, som gifte med bruksbokhållaren Gustaf Adolf Wall på Wedevågs bruk och flyttade med honom till Karlstad och till sist dottern Hedvig Charlotta Ramsten med förste lantmätaren Emanuel Ljunggren från Falun och flyttade med honom dit.

Sonen Erik Thomas dog 1813, 19 år gammal.

Johan Erik Ramsten själv dog i februari 1814 av vattusot. Vart hustrun tar vägen framgår inte av husförhörslängderna.

Sönerna Johan Fredrik och Anders Ramsten blev kvar i staden och det var Anders som övertog familjens hus på Prästgatan. Även Johan Fredrik bodde tillsammans med sin hustru kvar där i några år, men när huset på tomt nummer 69 i samma kvarter 1816 blir ledigt, flyttade han och hustrun dit.

Detta gjorde att Familjen Ramsten på 1820-talet ägde nästan hela kvarteret Björnen.

Sönerna gick i faderns fotspår och blev även de borgare och rådmän i staden Lindesberg.

Tryckta källor

*Berglund, Christian; Lindesberg och Nora genom tiderna
Blomberg, David; Bergsmän och borgare. Oriel Blomberg 1936*

Otryckta källor;

Hfl Ramsberg A:6a (T) 1734-1753 sid.139

Hfl Lindesberg A1c:1 (T)1765-1776 4:de roten sid.

Hfl Lindesberg A1c:2 (T)1776 4:de roten sid.734

Hfl Lindesberg A1c:3 (T)1776-1785 4:de roten sid.70

Hfl Lindesberg A1c:4 (T)1786-1795 4:de roten sid.70

Hfl Lindesberg A1c:5 (T)1796-1805 4:de roten sid.81

Hfl Lindesberg A1c:6 (T)1806-1815 4:de roten sid.95

Lindesberg C:7 1756-1768 (T) 1757;161

Lindesberg KI:4; 1757-1862; sid.nr.sakn.)

Mantalslängder 1642-1820 Örebro län, Lindesberg stadsf.

SE/RA/55203.19/156 (1800), bildid: A0003278_00274

Tidigare publicerad i;

Lindesberg 1810

Utgiven 2010 av

Linde Bergslags släktforskarförening,

Linde Fornminnes- och Hembygdsförening